

Nordiska
ministerrådet

Vägledning för integrering av de tvärgående perspektiven i Nordiska ministerrådet

Innehåll

1. INLEDNING	3
2. MODELL FÖR INTEGRERING I NORDISKA MINISTERRÅDET	4
3. DE TRE TVÄRGÅENDE PERSPEKTIVEN	5
3.1 Miljö och klimat	5
3.2 Jämställdhet	7
3.3 Barn och unga	8
4. FÖRDJUPNING I ANNAT MATERIAL	10
4.4. Övrigt	10
Om den här publikationen	11

1. INLEDNING

De nordiska statsministrarnas vision är att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region i 2030.

Nordiska ministerrådet bidrar till uppnåendet av visionen genom arbete med ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden. Nordiska ministerrådet har antagit politiska prioriteringar för hur det nordiska samarbetet ska bidra till visionen, som presenteras i ministerrådets nordiska samarbetsprogram för perioden 2025–2030.

Nordiska ministerrådet ska integrera ett miljö- och klimatperspektiv, jämställdhetsperspektiv och ett barnrätts- och ungdomsperspektiv. De är betydande områden att arbeta med för att uppnå visionen, varför Nordiska ministerrådet arbetar både målriktat och tvärgående med dem. Det tvärgående arbetet sker genom att ta i beaktande de tre tvärgående perspektiven i projekt- och programverksamheten i Nordiska ministerrådet.

Vägledningen innehåller grundläggande beskrivning av de tre tvärgående perspektiven, råd för analys av projektet/programmets kopplingar till de tvärgående perspektiven, och instruktioner för hur detta ska utfyllas i projekt-/programbeskrivningen. Vägledningen är till för dig som är medarbetare vid eller samarbetspart till Nordiska ministerrådets sekretariat, institutioner eller kontor.

2. MODELL FÖR INTEGRERING I NORDISKA MINISTERRÅDET

Nordiska ministerrådet ska integrera de tvärgående perspektiven – miljö och klimat, jämställdhet samt barn och unga – genom att ta dem i beaktande i projekt- och programverksamheten. Nordiska projekt ska ta dessa perspektiv i beaktande i utformningen, genomförandet och evalueringen där det bedöms relevant.

I utformningen av projekt och program, konkret i samband med utfyllnad av Nordiska ministerrådets *projekt- och programbeskrivning*, sker det genom att reflektera kring och besvara frågor angående de tvärgående perspektiven. Det handlar om att fråga sig själv om det arbetet som utförs påverkar miljö och klimat, jämställdhet mellan kvinnor och män eller barn och ungdomar, och om du kan anta justeringar i din planering och genomförande för att minska negativ påverkan och främja positiv.

För att kunna undersöka detta eller misstänka att det finns en relevant koppling mellan ditt projekt eller program och de tvärgående perspektiven, kan det behövas viss sakkunskap inom de tre områdena. Det är inte uppenbart att det till exempel kan finnas viktiga kopplingar mellan exempelvis projekt eller program som har till syfte att öka jämställdhet i Norden och att minska miljöpåverkan. För att ta reda på det är det en god idé att undersöka rapporter på ämnet eller diskutera med sakkunnig kollega.

När du har bildat dig en inledande uppfattning och situationen tillåter finns det grund för att utföra en enklare analys. Analysen ska utformas med fokus på genomförbarhet. Det kan således handla om att utföra analysen utgående från din egen kunskap och bedömning, de frågeställningar som presenteras i denna vägledning (se nedanför), eller det mer omfattande [analysverktyget](#) som tagits fram för Nordiska ministerrådet.

3. DE TRE TVÄRGÅENDE PERSPEKTIVEN

Nordiska ministerrådet ska integrera de tvärgående perspektiven miljö och klimat, jämställdhet samt barn och unga. Nedanför framläggs en beskrivning av samt mer djupgående vägledning för integreringen av de tre tvärgående perspektiven i Nordiska ministerrådet.

3.1 Miljö och klimat

Beskrivning:

Miljö och klimat handlar om att skydda vår planet och säkerställa en hållbar framtid för kommande generationer. Det omfattar arbetet med att minska utsläpp av växthusgaser, bevara biologisk mångfald och främja en hållbar användning av naturresurser.

De nordiska länderna har länge legat i framkant när det gäller miljö- och klimatarbete och har ambitiösa mål för att minska koldioxidutsläpp och ställa om till en grön ekonomi. Samarbetet inom Norden har varit omfattande och bidragit till att regionen ses som en föregångare inom miljö och klimat. Samtidigt återstår stora utmaningar, bland annat när det gäller att minska beroendet av fossila bränslen, skydda ekosystem och anpassa samhällen till ett förändrat klimat.

Det är Nordiska ministerrådet för miljö och klimat (MR-MK) som ytterst ansvarar för miljö- och klimatfrågorna i Nordiska ministerrådet. Det [nordiska samarbetsprogrammet för miljö och klimat i 2025–2030](#) anger de politiska prioriteringar för området. Samarbetsprogrammet tar sin utgångspunkt i den av FN benämnda *trippelkrisen*. Med fokus på klimat, biologisk mångfald och föroreningar samt på cirkulär ekonomi ska samarbetsprogrammet stärka nordisk samverkan där det finns nordisk nytta.

Vägledning för integrering

Nordiska ministerrådets projekt och program ska ta i beaktande miljö- och klimatperspektiv, genom att besvara följande fråga:

Hur påverkar projektet miljön och klimatet, och hur kommer projektet i sin genomförande aktivitet aktivt att främja den gröna omställningen?

Följande frågeställningar kan fungera som stöd för att besvara på denna fråga:

- Vilka direkta och indirekta miljö- och klimatpåverkningar har insatsen, kopplat till t.ex.:
 - produktion av kunskap och lösningar?
 - möten och konferenser^[1]?
 - resor och boende?
 - användning av material och resurser^[2]?
- Hur kan insatsen bidra till den gröna omställningen genom att t.ex.:
 - minska utsläppen av växthusgaser?
 - främja mer hållbar resursanvändning och cirkulär ekonomi?
 - minska föroreningar på land och till havs?
 - stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster?

1. Vid arrangerande av möten och konferenser, använd gärna Nordiska ministerrådets [guide för hållbara och tillgängliga arrangemang](#).
2. Vid inköp och användning av produkter och tjänster, sträva efter att välja miljö och klimatvänliga alternativ. Ta stöd av märket Svanen, Fairtrade och ekologisk märkning så som EU-lövet eller KRAV-märkning.

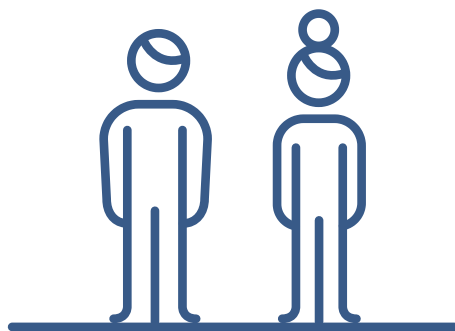
3.2 Jämställdhet

Beskrivning

Jämställdhet uppnås när alla män och alla kvinnor har samma rättigheter och möjligheter. Jämställdhet handlar om en rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser.

De nordiska ländernas medvetna arbete för ökad jämställdhet mellan könen är en grundpelare i de moderna nordiska välfärdssamhällena. Det är ett område där samarbetet inom Norden varit omfattande och också inneburit att Norden idag är världens mest jämställda region. Samtidigt finns mycket kvar att göra för ökad jämställdhet på arbetsmarknaden, i hemmet och i beslutande organ.

Det är Nordiska ministerrådet för jämställdhet och LGBTI (MR-JÄM) som ytterst ansvarar för jämställdhetsfrågorna i Nordiska ministerrådet. Det [nordiska samarbetsprogrammet för jämställdhet och LGBTI 2025–2030](#) anger de politiska prioriteringar för området. [Nordisk information för kunskap och kön \(NIKK\)](#) är jämställdhetssektorns samarbetsorgan. De samlar in och förmedlar kunskap om politik och praktik, fakta och forskning på jämställdhetsområdet.

Vägledning för integrering

Att beakta ett jämställdhetsperspektiv i Nordiska ministerrådets arbete handlar om att sätta sig in i hur kvinnor respektive män påverkas av de beslut och initiativ du tar. Det innebär att du i ditt arbete ska bidra till att kvinnor och män, flickor och pojkar får samma makt att forma samhället och sina egna liv.

Nordiska ministerrådets projekt och program ska ta i beaktande jämställdhetsperspektiv, genom att besvara följande fråga:

Hur påverkar projektet individer av olika kön på olika sätt, och hur kommer projektet i sin genomförande aktivitet aktivt att främja jämställdhet?

Följande frågeställningar kan fungera som stöd för att besvara på denna fråga:

- Är området präglad av könsstereotyper? Bidrar insatsen till att utmana eller förstärka dessa?
- Finns det könsuppdelad statistik på området? Kan vi använda den för att göra projektet mer relevant för flera?
- Hur kan du uppnå en bra könsbalans mellan deltagare/medverkande i insatsen?

3.3 Barn och unga

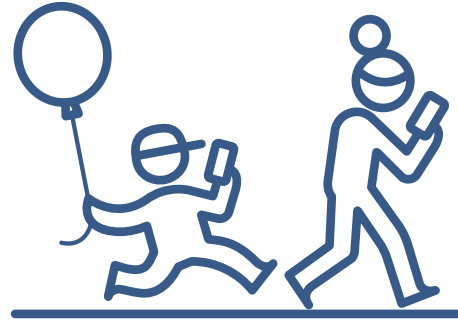
Beskrivning

Barn och unga omfattar målgrupper i åldrarna 0–25 år^[3] i Nordiska ministerrådets regi. Barn och unga långt ifrån är en homogen grupp. Dimensioner som funktionsnedsättning, kön, könsidentitet eller -uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller ålder kan påverka vilka erfarenheter, förutsättningar och behov barn och unga har. Ett barnrätts- och ungdomsperspektiv innebär att barns rättigheter värnas genom att sätta barnets bästa i fokus. Det innebär också att barn och unga på olika sätt görs delaktiga och ges inflytande i verksamheten.

De nordiska länderna har länge varit föregångare i att stärka barns och ungas rättigheter genom lagstiftning, välfärdssystem och utbildning. Samarbetet inom Norden har lett till betydande framsteg i att skapa trygga och inkluderande uppväxtvillkor samt möjligheter för ungas delaktighet i samhällsutvecklingen. Samtidigt återstår utmaningar, såsom att säkerställa likvärdig tillgång till utbildning och hälsa, öka ungas inflytande i beslutsfattandet och motverka utsatthet och psykisk ohälsa.

Det är de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM) som har det överordnade samordningsansvaret för barn- och ungdomsfrågorna i Nordiska ministerrådet. Den nordiska barn- och ungdomskommittén (NORDBUK) är det rådgivande och koordinerade organet i övergripande barn- och ungdomsfrågor i Nordiska ministerrådet.

3. Nordiska ministerrådets definition av barn och unga är därmed något vidare än exempelvis FN:s barnkonvention som omfattar individer upp till 18 år.

Vägledning för integrering

Att integrera ett barnrätts- och ungdomsperspektiv i Nordiska ministerrådets arbete handlar om att sätta sig in i och beakta hur barn och unga tänker om och påverkas av de beslut och initiativ du tar, samt att göra barn och unga direkt delaktiga i de processer som i hög utsträckning berör dem.

Nordiska ministerrådets projekt och program ska ta i beaktande jämställdhetsperspektiv, genom att besvara följande fråga:

Hur påverkar projektet barn och unga, och hur kommer projektet i sin genomförande aktivitet aktivt att främja barn och ungas rättigheter och levnadsvillkor?

Följande frågeställningar kan fungera som stöd för att besvara på denna fråga:

- Hur berörs barn och unga av de frågor vi arbetar med?
- Vilka barn och unga berörs respektive berörs inte?
- Hur bidrar arbetet till att tillgodose barns rättigheter?
- Finns det planer om att involvera barn och unga?

Då barn och unga involveras i arbetet ska vi följa Nordiska ministerrådets [vägledande principer och förhållningssätt för involvering av barn och unga](#).

4. FÖRDJUPNING I ANNAT MATERIAL

För mer information om och inspiration för integreringen av de tre tvärgående perspektiven, vänligen bekanta dig med nedanstående.

4.1 Miljö och klimat

- [Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för miljö och klimat 2025–2030](#)
- [Guide: Hållbara och tillgängliga arrangemang i Nordiska ministerrådet](#)
- [Nordic Nutrition Recommendations 2023 – Integrating Environmental Aspects](#)

4.2 Jämställdhet

- [Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för jämställdhet och LGBTI 2025–2030](#)

4.3 Barn och unga

- [När Nordiska ministerrådet involverar barn och unga i sitt arbete. Principer och förhållningssätt](#)
- [Do Rigths! Nordic perspectives on child and youth participation](#)

4.4. Övrigt

- [Analysverktyg för integrering av de tvärgående perspektiven i Nordiska ministerrådet](#)

Om den här publikationen

Vägledning för integrering av de tvärgående perspektiven i Nordiska ministerrådet

PolitikNord 2025:717

ISBN 978-92-893-8327-1 (PDF)

ISBN 978-92-893-8328-8 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politknord2025-717>

© Nordiska ministerrådet 2025

Fotografier:

1. INLEDNING Andreas Omvik/norden.org, Nordgen, Andreas Omvik/norden.org

2. MODELL FÖR INTEGRERING I NORDISKA MINISTERRÅDET Annelie

Riggo/norden.org, Niclas Jessen/Visit Denmark, Margareta Bloom

Sandebäck/Imagebank.sweden.se

3. DE TRE TVÄRGÅENDE PERSPEKTIVEN Andreas Omvik/norden.org,

Miller_Eszter/Pixabay, Andreas Omvik/norden.org

4. FÖRDJUPNING I ANNAT MATERIAL Charlotte de la Fuente/norden.org, Ali

Inay/Unsplash, Nils Arne Haagenzen/Nordic Innovation

Publicerad: September 2025

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer